

b-75052802

ČOVEK SAM U POLJU

Covek sam u polju
Može da ga udari grom
Može da ga ujede zmija
Može da mu se dogodi da pocnji
Covek sam u polju
Kao ljubav prema svemu

I ako ga grom udari
Niko neće znati
I ako ga zmija ujede
Niko neće znati
I ako mu se dogodi da pocnji
Niko neće znati

Covek je u polju sam
Kao ljubav

Nestale ljubavi
Ljudi će se međusobno prožirati
Ostace samo ptice
U žutim lokvama kruški

Vetar će naše kosti
Razvezati od jedne planete do druge
S jednog kraja neba na drugi
Od jednog izvora do drugog

Uskoro neće biti
Potrebne ni reči ni ljudi
U ružičastoj pari
Taloži se sjaj fresaka
Zgarista drhite
U zatvorenim plodovima drhite
Profili ljudi
I sagoreli voćnjaka

Gusti vetrovi
Miris u krov i na vreme
Deca trče
S cvetovima pepela u kosi
Zar gorke nesanice
Dotice čela
I blede skelete
U iščekljuvima vrtovima noći

KRV MI TEĆE IZ GLAVE

MOJA GOSPO

Krv mi teče iz glave moja gospo
Ja je stavljam na papir sam sebe vidam samog sebe
Što su veće rane duže su noći
Što sam bliže sebi sve sam više usamljen

Ponesoše me vode moja gospo
Val o val je udarao i besno rzao
Dvadeset dana ne videh ljude
Nit sam se budio niti sam se opirao

Dvadesetprvoga dana pred očima sveća zadrhta
Duša zatreperi pogled ožive
Tri puna dana prošlost sam svoju čitao
Četvrtog dana me strah obuze

Da li će moći da odolim moja gospo
Tom plamenu što mi dušu sažeže
Posrće telo pod teretom telo je slabio
Što više telo posrće sve bliže su zvezde

Zateturat se strašno pa na svetlost izaduh
Još se na nebu trag bure smršivo
Tad sinuše zvezde jedna u drugu su udarale
I sve se smrači ponovo moja gospo

Dan s danom deli se a s danima dugi noći
Popovo sveća od izduženim svodom blista
Varnica varnicu stiže a plamer seže
Do najudaljenijih predela moja vida

Igraju senke moja gospo
Senke na zemlji senke na nebu tamne
Gde zaustave se noći počinju vekovi
Toplijici i mirisniji od kumove slame

Belo, Crno.
Spajati nespovjivo.

Crtiči i slike mladog beogradskog slikara Tadora Stevanovića nedvosmisleno su izraz trajne opsesije i strasnog nespovjednika: spojiti nespovjivo. U jednom potезу. U jednom dahu. U jednom skoku.

„Život i smrt bili su reči iste pesme“, kaže pesnik. Slikar je nemi pesnik koji nemira reči. Jasno je: preostaju mu sažimanja. Da goriv nemira prizorom, potrebotom, simbolima.

Ptic!

Ptica Tadora Stevanovića ne zaostaje za živim pticama. Peva, leti, nestaje, odnekad se ponovo pojavljuje. Ona ovde živi i umire.

Ova ptica je jedan ZNAK. Simbol bola. Simonim živog bića uopšte. Antonim smrti! Zar se u kratkotrajnog leta ne raspoznaće čovekovo čitav život?

Smrt — smrt! Ovu pticu često vidimo na zemlji. Todor Stevanović ne želi da sakrije od nas njeni sudbinu. Njegov crtež sija životom. Eto je u letu. Evo je na zemlji. Eno je ka zemlji! Crtič kao da govori o njenoj smrti: uznenimire je nas dramatična blizina zemlje na kojoj se zlosutno certava krvava mrlja ptice senke. Kako je samo težak ptičji kljun! A krlja padaju sama za sebe, kao da više svojoj ptici ne pripadaju. Sve je to zapisano dramatičnim potezom, uznenimirem utuknjeno ručnog bila. Čitavim svojim krvotokom ova je ruka na strani te ptice. Reklo bi se: to je jedna „ptičja“ ruka.

Vreme nastajanja Stevanovićevog crteža kao da ponavlja dramatičnost trajanja autentičnih zbijanja, sām crtež kao da predstavlja tragove i znake koji su u predelu, u pršljinu ili u rastinju, ostali iza kakve krvave borbe ptice i smrti. Asocijacije nimalo slučajna. Stevanović je pobornik „ljutor crteža“, a izohipsa njegovog poteza odaje strasnog pripadnika „rezačima prostora“ koji, poput Poloka i kaligrafista, najčešće prebivaju „u samoj slici“.

zoran milić

Ta ljubičica iščezlog plemstva
Bijevana i izbacivana
Ta civilizovana drevna zemlja
Taj somot groma ta grmljavina

Ta što se skriva iza grmlja
Duboko pod zemljom spremna da vreme
Ta što nas tera u suprotnom pravcu
Iz našeg tela u našeg uma

Sva zelena u kavezu od stakla
Ta što podseća na nesavršenost gvožđa
Ta što podseća na vratolomije duha
Ta što nam se smeši i podsmeva

Ona kada bi mogla koja bi išla
Kao železnica ispod zemlje
Kao kanalizacija puna divnih vrtova
Kao užarena svetiljka kao vreme

Ona koja bi pazila i bila gažena
U ovome vremenu slepom i neposlušnom
Ona koja bi žarila i patila
U našim mislima u našem umu

Ona bi se umiljavala i bila uže
Do smrtonosnih skladišta pod našom glavom
Najstršniji san i gvožđe polomljeno
Opustošen vrt u sunce golo

Kada bi to mogla ona bi bila
Polupani prozori grožđe zagaženo
Mrtvoredna deca i ljubav
Ovoga veka do smrti blaćenog

One bila pocrnula zemlja
Osromasena vitkošu morezu
Svih pet kontinenata od jednom
Izvijenih u vrtoglavici svetlećeg luka

One bila fatalna ptica
Koja leti sa isčupanim komadima zemlje
Prenošeci vatri prenošeci ljubav
Iz naše utrobe u samo vreme

ZEMLJA 10-75077885

Ptico u strašnoj usamljenosti
Maglo nesanice nad skrivenim gradom
Dubino kad se mešaju mirisi
Pokrajino nad kojom su tužna svitanja

Kancelario u kojoj klobuča krv
Zatočeno prostranstvo za žed i molitvu golu
Budućnosti dela i stroga iz sečanja
Pokrajino nad kojom tužno ciche vetrovi

Lčbanjo u kojoj su trave pale pogodenje
Pred kojom se pune prostora pokrajine spajaju
Sumo iz koje se potiče razdaljino
Ispruženi kao talas pogoden

Sliko presovana hladnim vazduhom
Močvaro u dobro odnešivanom oku
Kletvo ptice u predahu između dva sudara
Pepešte golo gorko prekorno

Savršenstvo odboljano
Ili isto tako savršeno oglumljeno
Pomamo skinuta sa zida galamo
Iz beskrajnih prostranstava

Gomilice gljiva i veša na sasušenom kolju
Komplet starog gvožđa
Teretu pod kojim se ulegaju pokrajine
Životinjsko pusta i stroga

Prašino akvarijuma zaguljivih zvezda
Medalj za hrabrost nošena neutoljivom žedu
Prašino u ušima usklobučalog kosmosa
Neposlušnosti ponizavajuća
Pod uticajem zaraznog sunca

O što je vreme strašno moja gospo
Što je vreme divno izvijeno i krivo
Prskaju me rosom noći zvezdane
Zasipaju me mirisima moja gospo

Pri pomenu tvog imena krv mi se ledi
Razum mi se muti zemlja mi se okreže
Vid popušta otvaraju mi se rane
Kvare mi se zubi moja gospo

Kad bi me nzbili na kolac ja ne bih okom trepnuo
I kad bi mi zardale maceve u telo zabadali
Ja ne bih okom trepnuo moja gospo
Ja bih sve to izdržao ali što posle toga da radim

Gubeći vid i razum ja više nemam šta da izgubim
Stavljam glavu na kocku kockam se u vreme
Ne znam šta će biti al mora biti
Putevi su strmi a noge slave

Na me leti jato krvolčnih ptica
Na me lete reči i lete zveri
O nauči me moja gospo
Kako da se branim od takvoga jata

Gadaju me iz cvetova praznim mirisima
Gadaju me iz jezera nebrojenom ribom
Pražnine u mene upiru lica
Za mnog zvečkaju lanci i nekoga odvode

O nauči me moja gospo
Pre vremena pre svetlosti pre mraka
Ako bližnjega imam u kakvoj uspomeni da ga čuvam
Ako cveta tmam čijim rukama da ga predam

ZEMLJA 10-75077638

1

To zlato prirode dok ga izgovaram
To naše sujeverte brižljivo zakopano
To dok umorni putujemo kršem
Jedan cvet nam se osmehuje i prikrada

život i smrt jedne ptice

10-75123207

slike i crteži todora stevanovića

Eto dokaza da se moraju proživeti i avanteure koje se samo sanjaju! (Shvatimo onda svu težinu trenutka kada se crta smrt.)

Kolorit Stevanovićevih slika još jednom dokazuje autorovo nastojanje da se o svetu govor i jarko, da se o jednom predelu govor i njegovom ličnom, osnovnom, unutarnjom bojom, da se u prirodu sme gledati i najotvorenijem očiju. Kičma svakog potезa drsko se nazire ispod boje, ostvarujući tako jedan lirske crtež u samoj slici. Crtič je tu dospeo u svoju najzrelijiju fazu — u sliku. A slika je opet zadražala saslušni sastojak crteža — potec. Zakonice ove metamorfoze jedno nisu ničim mogli ugroziti: opsesija je i dalje ostala PROSTOR vazduha i predela u kome Stevanović simbol i simptom života, PTICA, istražava svoju gorku sudbinu: svu let.

U traganju za korenima ove opsesije, moralni bism poči od naoko nevidljivog događaja. Postoji i Stevanovićevim crtežima i slikama svojevrsna mitologija — dokaz koji bismo naveli kao moguću polaznu tačku našeg racionalnog traganja spada u njene najfigurativnije simbole. Dečak! Od svih onih koji u prostoru Stevanovićeve imaginacije ustreljuju pticu, samo je on vidljivo i ubica. Svi ostali su osuđeni na izgnanstvo iz ovih predela. Jedino nevidljivo dečackog lika što ne narušava harmoniju ovih ptičjih letova, jedino je ruci dečaka oprošteno, što u svojoj igri, letom strele prekida let jedne ptice. Na ishodištu slike: detinjstvo je njen koren. Svi prizori ovih crteža prizori su detinjstva videni okom zrelog mladića. Dak je i ptica ona ista. Ona koja je, mrtva u detinjstvu, oživela na nestvarnom prostoru slike. Za trenutak. Za večnost tog trenutka. Trenutka slike! Trenutka crteža!

Spajati nespovjivo.
Detinjstvo i crtež.
Crtež i smrt. Belo i crno!
Adam PUSLOJIC